

ԳԱՅՐԵՆԻՔ

ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ կը հրատարակուի ամեն Շարաթ օր : — Բաժանորդագրութեան պայմանքն են Պոլսոյ եւ Գաւառաց համար քղրատարութեան ծախքը միասին 50 դրշ. — Վեցամսեայն մէկ Բաւարդ Օսմ. ոսկի. — Ձեռքէ կը ծախուի 40 փութայի : — Ու եւ է գիր եւ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ, Մ. Սարրեան տպարանը, Մէրնան չարշու Ռիւշտի Էմէնտի խան բիւ 20 :

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Ն Ի

ԺԷ.

.....Բարեկամ,

Վերջապէս Ազգ. Ժողովոյ Դիւանը զգալով երեսփոխանական ընտրութեանց կարեւորութիւնը, պաշտօնագրով մը խնդրեք է Վարչութեանն որ մայրաքաղաքիս պաշտօնաւ երեսփոխանաց տեղ նոր ընտրութիւնք կատարուին, որոց թիւը 40ը կանցնի. Ազգ. Ժողովոյ դժբաղդութեանն թէ բարեազդութեանն, այս խնդիրն այնքան երկարեցաւ որ վերջապէս մայիսին պատահեցաւ, ճիշդ այն պահուն որ պիտի բացուի Ազգ. Ժողովը : Սակայն Երեսփոխանական ընտրութեանց կատարումը մէկ երկու ամսոյ կարօտ լինելով, Ազգ. Ժողովոյ բացումը անշուշտ մօտ օրէն տեղի պիտի ունենայ առանց ընտրութեանց սպասելու :

Որո՞նք պիտի ընտրուին երեսփոխան, այս է կարեւոր հարցը : Կը յիշեմ որ մի քանի տարի առաջ Ազգին ազդեցիկ եւ մեծաւորաց դասէն մաս մը անձինք երեսփոխան ընտրուեցան Մայր եկեղեցիէն եւ Մամաթիայէն, սակայն ամենքն ալ հրաժարեցան, անհաւատականաց յատուկ մտածութեամբ, որք չեն ուզեր աթուռակից լինել Ժողովրդական դասու վերաբերող երեսփոխանաց, Իբր թէ Ազգային ներ-

կայացուցիչ Ժողովը միայն բարձր դասու պատկանող անձերէ պէտք էր բաղկանար : Իբր թէ Ազգին ամբողջութիւնը բարձրագոյն դասը կը ներկայացնէ եւ Ժողովրդեան միւս դասակարգերն նշանակութիւն չունին : Այս կարգի դաշտափառներ պատճառ կը լինին զրկուելու բարձրագոյն դասակարգի վերաբերող անձանց աթուռակցութենէն : Ուրեմն ի՞նչ պիտի լինին այս անգամ արդիւնքն երեսփոխանական ընտրութեանց : Բնականաբար մեծաւորաց դասը չի պիտի ընդունի երեսփոխանական պաշտօն եւ պիտի ընտրուին միջին դասակարգի վերաբերող անձինք, այսինքն Ժողովրդական դաշտափառաց, ներկայացուցիչք : Եւ սակայն ընտրողը այս անգամ առելի քան երբեք պարտաւոր են ուշադրութիւն ընել երեսփոխանական ընտրութեանց, ըստ որում կարեւոր հարցեր երեւան պիտի ելլեն : Թերեւս մօտ առնենք ունենանք Պատրիարքական ընտրութիւն որ պէտք է կատարուի երեսփոխանական հոծ քուէով : Արդէն Կրօն. Ժողովն իւր երկամետայ պայմանաժամը բոլորեց եւ կը քաշուի ասպարէզէն, հետեւաբար նոր Կրօն. Ժողովոյ ընտրութիւն կատարելու հարկը երեւան կելլէ : Չի գիտեմք տակաւին թէ ինչեր պիտի ծագին, բայց ինչ որ ալ լինի, Ժողովուրդը պէտք է որ իւր անտարբերութիւնն ու սառնութիւնը մէկդի դնէ, ուղղամիտ եւ պարտաճանաչ երեսփոխաններ տայ Ազգին որք կարենան անաշտութեամբ պաշտպանել եկեղեցւոյ ու Ազգին իսկական շահերը, չը խոնարհին այս ու այն նկա-

առևտրային ու ակնհայտ թեմանց առջև. ընդհանուրին շահը նախադաս են մասնավորաց շահուն. վերջապես արթնցնելով իրենց խիղճը խօսին ու խորհին ինչ որ կը պահանջե եկեղեցւոյ ու Ազգին ճշմարիտ օգուտը: Սակայն բարեկամ, մեր ժողովուրդը զարմանալի է հակապատկեր եւ ուրիշ ժողովուրդոց. կարեւոր ընտրութեանց ատեն անտարբերութեան պատկերը կ'ընծայէ, չուզեր իւր ընտրական պարտաւորութիւնը ի գործ դնել, և երբ կարեւոր խնդիր մը ծագի երեսփոխանական ժողովոյ մէջ, կը տրոնջայ կը գանգաւոր, երեսփոխանաց կը վերադրէ յանցանքը, իբր թէ ինքը որ վեհապետն է ու ծնող երեսփոխանութեան, բնաւ մեղսակից չի լինէր կամ իւր անտարբերութեամբը պատճառ չի լինէր այս կամ այն ձախող հետեւանաց: Տեսնենք այս անգամ ևս ինչպէս պիտի կատարուին երեսփոխանական ընտրութիւնք:

Պատրիարքական հրաժարման խնդիրը ոմանց կարծածին պէս չը ներհեր այլ գործունէութեան վիճակին մէջ է, և եթէ ստոյգ են իմ ստացած տեղեկութիւններս, մինչև մէկ ամիս կը վերջանայ Պատրիարքական հրաժարման խնդիրը: Հետեւաբար Ազգը պիտի կոչուի իւր նոր Պատրիարքն ընտրելու: Լսածիս նայելով այժմէն խմբակներ, կուռակցութիւններ կազմուած են որոց գոյնն ու նպատակը տարբեր է լսողովին մէկմէկէ. սակայն այս խմբակներէն և ոչ որ որոշ ուղղութիւն մ'ունի իւր ընդլայն գործողութեանց կամ իւր բռնելիք ընթացքի մասին: Ասոնց ընտրելիք ունի՞ն արդեօք այն արժանաւորութիւնը որ կը պահանջուի Պատրիարքէ մը. իրենք իսկ տա՛լուն չեն գիտեր: Եւ արդէն մեր մէջ ո՞ր ատեն արժանիք կը փնտռուի, ոչ ապաքէն մենք միշտ անձի խնդիր կը յարուցանեմք փոխանակ արժանեաց խնդիր յարուցանելու: Պատրիարքական թեկնածուները կ'երևի թէ կը բազմանան. դաւաճներէ իսկ ձայներ կը լսուին. և ի՞նչու չի բազմանան քանի որ Պատրիարքական դահուն վրայ փառք ու պատիւ, սւազութիւն և իշխանութիւն կայ, և բաց ասոնցմէ ամիսը քանի մը հազար դրուշ ամսական: Սակայն այդ թեկնածուներուն մէջ ո՞վ աւելի կարող է վարել և ուղղել ազգին ճակատագիրը, հաւատարիմ թարգման լինել Ազգին զգացմանց, քաջամարտիկ պաշտպան հանդիսանալ եկեղեցւոյ անկախութեան, վարչական կորով և տաղանդ ունենալէ զատ քաղաքացիական սուրբ հանճար ունենալ, կայսերական կառավարութեան հետ հստակ ապրելու, Ազգին շահերը չի զոհելու և ի պահանջել հարկին խօսելու, կռուելու և Տէրութեան ու Ազգին շահերը հաշտեցնելու կարող: Անշուշտ միջոց և առիթ չի պիտի պակսին այս կարեւոր հարցին վրայ դրելու ու խօ-

սելու երբ ժամանակը հասնի: Աւելի մանրամասնօրէն կ'ընամք խօսիլ այն ատեն:

Կարծես Վասպուրական և Տարօն դժբաղդութեանց թատր եղած են, դժբաղդութեանց որք կրնան տարածիլ բովանդակ Ազգին վրայ: Խառն ժողով իւր վերջին նստին մէջ այս կարգի խնդիրներով զբաղեցաւ, և մասնութեանց, զըզարտութեանց, հալածանաց թղթեր ու դրութիւններ կողողեն Վարչութեան սեղանը: Կարծես այդ դաւաճի ժողովուրդը մոռնալով գրեթէ իւրեանց կամ Ազգին շահը, օտարին շահուն գործիք կը լինին դժբախտաբար փառագլուխ ղերենք և ընդ նմին Ազգը: Ի՞նչեր դարձան Վասպուրականի մէջ որ Պատրիարքական Փոխանորդ Ալեքսանդր Գեորգիդորիս եպիսկոպոս պարտաւորեցաւ հեռագրաւ հրաժարական տալ և սնդել իւր հրաժարման վըրայ, զոր Պատրիարքարանը ստիպուեցաւ ընդունել և մայրաքաղաքս հրաւիրել փնտրել Վասպուրական դաւաճը ժամանակէ մ'իվեր կը յուզել, կը խռովի, կալէկոծի և չի կրնար իւր վերելութեան նաւահանդիսորդ գտնել, ըստ որում անգիտակ իւր շահուց՝ կը ծառայէ դժբախտաբար օտարին շահուց որոց նպատակի յաջողութիւնը խռովութեան մէջ է. անշուշտ Ազգին ղեկավարները և գործիչները ուշադրութեան առած են այս վիճակը և մեք հեռուէն հանդիսատես եմք դիտելու համար թէ ո՛ւր պիտի յանգի այս խռովեալ վիճակ:

ՍՈՒՐ

ԹՂԹԱՅՈՒԹԻՒՆ

... Խմբագիր,

Ընթերցար Գունջ լրագրի 2091 թուահամար թերթին մէջ անպատկառ ստախօսութեամբ և ծայրահեղ խեղաթիւրմամբ լի մի նամակ՝ Մեկըն Չաքրեան ստորագրութեամբ՝ ուղղեալ Մաղնիսայէն:

Այս Մեկըն Չաքրեանն՝ որ բողոքովն անուս և մինչև իսկ ստորագրութիւնն դնելու անկարող մէկն է, թէ և Մաղնիսացի է, այլ սակայն 5-6 ամիսներէ հետէ՝ իւր միակ մայրն՝ որ մշտ անխժող է զինք, ցաւալի և տնհանդուրժելի վիճակի մը մէջ թողած՝ Զմիւռնիա կը գտնուի, անդուին սաղաթիւական բնակարան թեամբ օժտեալ հանրածանօթ խմբակին հովանուոյն ներքեւ օրական հացը հայթայթելու չափ միջոց մը ձեռք բերելով:

Այս Մեղքն Չաքրեանն է որ՝ անշուշտ մուս-
նալով այն օրերն, յորս՝ կամայեմք ասելու, ժամա-
նակ մը ոստայնանկութեան, խոհարարութեան, և
ի վերջէ դրավաճառութեան արհեստներն շոշափե-
լէն և ի սոսին առաջի ամենեցուն ծիծաղելի դառ-
նալէն զկնի, քսան և վեց ամեայ հասակին մէջ,
կոշկակարութեան արհեստին, կ'աշակերտէր չորս
մէթալիք օրականով և յետ սակաւ ժամանակաց՝
ի պատիւ իւր յաջողակ աշակերտութեան՝ չորս մե-
թալիքնոց պատուանունն կ'ոտանար յասպարէզ ար-
ուեստագիտութեան՝ հանրային անհանդուրժելի
ծաղր և ծիծաղ յինքն կեդրոնացնելով, նա մանա-
ւա՞ղ այն բանտարկութիւններն՝ որք իւր պիտու-
րակէն և այլ և այլ պարտուց անվճար մնալէն,
յաճախակի տեղի կ'ունենային և որ հանգանակու-
թեամբ կը վճարուէր ժողովրդեան կողմանէ ի սէր
ազգութեան, ու նաև այն երկարծաթեայ ծառա-
յութիւնն, որով՝ ըստ խնդրանաց ունեց՝ Գեր. Տ.
Յակոբոս վարդապետ Շահպաղեանի ամսականը կը
ժողովէր և անկէ այլ անհամար բարիքներ վայե-
լելով՝ ի սրտէ երախտապարտ կը մնար և կ'աղը-
թէր վասն կենաց Նորին Գերապատուութեան, և
վերջապէս այն վախուստն և ուխտ՝ որ՝ ինչպէս կը
հասւտուէ Զմիւռնիայէն առ մայրն իւր խրկած մի
նամակ՝ յառաջ եկած էր այն նուաստութենէ զոր
իւրեւ արատ անսրբելի յինքն կը կրէր իւր անձին
առաջի հասարակութեան մինչև չորս մէթալիքի
արժէք ունենալուն պատճառաւ, ահա այսօր ան-
ամօթարար դրական ասպարէզ կ'իջնէ՝ Զմիւռնիոյ
անհատի անկրօններուն հեղինակութեամբ յերթե-
րալ մի նամակաւ, (որ սակաւ՝ որպէս կը տեղեկա-
նամք՝ Իզմիրցի Թագաւոր աղայ Ճերմակեանէն ար-
դէն վարձատրուած էր մէկ պալեայ մանածով),
ծեքծեքել ու խեղագիւրել ջանալով ամէն ճշմար-
տութիւններ, Բայց ի դուր:

Այս մեր մէթալիքնոցն այս ստայօղ նամակին
մէջ, ի մէջ այլոց կ'ըսէ թէ Մեղքիսեդեկ Սրբազան
երբ Կաթողիկոս հռչակեցաւ Մաղնիսացիք հացկե-
րոյթ մը տուն իրեն և զինք առնել տանելու հա-
մար եկող անձանց, որք են, Մամուրեան, Զիլին-
կիրեան, Տէստէրէճեան, Սիմոնեան, Փափաղեան ու
Մէնէմէնցի երկանեան և որոց համար նոյն գիշեր
1500 զրշ. ծախք եղաւ ազգային մետուկէն, և թէ
Սիմոնեան, Փափաղեան սև խավերար կուղենք ըսե-
լով պողոտային և խակոյն 120 զրշ. ի մէկ օխայ խափ-
եար առնել տուաւ եկեղեցական Աղարեան՝ որ
այսպիսի բաներ դնելու համար քսակ ի ձեռին կը
կենար, և թէ նոյն գիշեր ամբողջին համար քսան
օխայէն աւելի օղի և երեսուն ու հինգ օխայ գինի
գնաց և այլն և այլն:

Զարմա՞նք, դարձեալ զարմա՞նք, որ այսչափ
աններելի ստախոսութիւններ կը բանեցնեն եղեր

աշխարհի մէջ: Ուրեմն քննադատենք զայսօրիկ ա-
նաչառ ոգւով՝ թողով վերոյիշեալ նամակի այլ
վայրահաջութիւնք՝ բոց արդէն պատասխանուած
է և կրկնուին մի գուցէ ձանձրոյթ պատճառէ բա-
րեփառ ընթերցողաց:

Այն երջանկայեացաւ օրն՝ յորում՝ անուանին
Սրբազան Սրբազան Կաթողիկոս կը հռչակուէր՝
ի դա՛հ Հայրապետութեան ամենայն Հայոց՝ ի չո-
րից ծաղաց աշխարհի ի Մաղնիսա տեղացած շնոր-
հաւորական ցնծում հեռագիրներով, Մաղնիսայի
ժողովուրդն՝ անպատում ուրախութեամբ լցուած,
գոհագոհուեղ ի շնորհաւորութիւն կը գլմէին
յԱղբային առաջնորդարան, ուր բազմալ էր ազգ-
ընտր Կաթողիկոսն, որ և նոյն ատենները, Կաթո-
ղիկոսական ընտրութեան ժամանակ, ի Մաղնիսա
կը գտնուէր իւր այցելական պարտքը կատարելու
համար և կ'ըսէր ազգային գործոց կարգադրու-
թեամբ ու գործողական մանկանց քննութեամբ:
Այս օր ոչ միայն Մաղնիսայու ժողովուրդն՝ որոյ
համար ամենամեծ մխիթարութիւն և երջանկու-
թիւն էր իւրեանց ամենաօրինի Առաջնորդին Կա-
թողիկոսական ընտրութիւնն տեսնելու նոյն իսկ
Մաղնիսայու մէջ, լցուած էր ուրախութեամբ այլ
և համայն Հայութիւնն ընդ որս և Զմիւռնիոյ հա-
սարակութիւնն և իւր թեմակուեք, որք միաբար-
բաւ շնորհաւորեցին ցնծաման հեռագիրներով և
անձամբ շնորհաւորելու համար եկան հասան նաև
Զմիւռնիայէն Սեծ. Տեառք Մուրադեան, Զիլին-
կիրեան, Սիմոնեան, Տէստէրէճեան, Երկանեան և
ոչ Փափաղեան՝ զորքը յիշէ մեր մէթալիքնոցն:

Աստի Մաղնիսայու ժողովուրդքն՝ ի պատիւ և
ի յարգանս իւրեանց առաջնորդին և յիշեալ պատ-
կառելի Տեառք՝ նոյն օրուան գիշերը հացկերոյթ
մը տուն առաջնորդարանի սրահին մէջ, հացկե-
րոյթ մը որ համեստ էր և կարգաւորեալ նահա-
պետական սովորութեամբ ուր և միայն կը տիրէր՝
ոչ թէ գինիներու և օղիներու թագաւորութիւն՝
որպէս մեր խայտառակ մէթալիքնոցն կասէ, յայտ-
նելով թէ՝ 25 օխայէն աւելի օղի և 35 օխայ գինի
սպառեցաւ ամբողջին համար, այլ այն նուիրական
զղացմանց մարդաշտեայ արտադրութիւնք՝ որք կը
բղխէին առատօրէն մեծ հողոց և սրտերու խո-
րութիւններէն և որ յարտասուս կը փղձկէին զմարդ:
Այս տեսարանի տպաւորութիւն արձանացեալ է
ի մեզ՝ ինչպէ՞ս մոռանամք:

Այս կատարուած իրողութեան և ճշմարտու-
թեան առջև մեր մէթալիքնոցի նման խնաստանե-
րու բարբառնալն այն կարեւորութիւնն ունին ինչ
որ ամպերն առ արեգական, նոյն գիշեր բնաւ եր-
բէք 1500 զրշ, ծախք եղած չէ, որովհետև հաց-
կերոյթը ժողովրդային էր այսինքն ժողովուրդն
ինքն իւր ծախքով ըրած էր, ինչպէ՞ս որ կը

Հաստատու է նոյն ինքն մեր մէթալիքնոց երբ կասէ թէ Մաղնիսացիքս հացկերոյթ տուինք: Եթէ եղած է ազգային արկղէն ծախք՝ որ հաշիւ ուրեմն 250-300 դրուչի կը հասնի, այն ոչ թէ հացկերոյթի համար այլ անհրաժեշտ պիտոյից զոր պարտի անել մէն մի ժողովուրդը իւր առաջնորդին կամ մեծին: Դիցուք թէ 1500 դրչ. ծախք եղած լինէր ազգային արկղէն նոյն հացկերոյթին համար, — մի՞թէ չառ բան մը ըրած կը լինէր Մաղնիսացիին այն անման, եղական և բարձրահանճար եկեղեցականին: որ իւր աննկարագրելի արժանաւորութեամբ և շնորհիւք կը բարձրանար ի գահ Հայրապետութեան Ամենայն Հայոց բովանդակ հայկական տոհմին ընտրութեամբն:

Թող լռե՛ն լուսաւոր խղճի համոզման և արտայայտութեան առջև ամէն վատահոգի և բաղդախնդիր արարածներ և սակաւ իմն զսպելով իրենք զիրենք, այն է՝ իւրեանց մոլի և նողկալի կրքերն, մօտենան ճշմարտութեան սահմանին:

Գալով խավեարի մասին զոր մարդ՝ եթէ պատուոյ զգացում ունի, (մեր մէթալիքնոցին քո՞վ կը վնասենք պատուոյ զգացում), կ'ամաչէ իր բերան առնուլ, մեր մէթալիքնոցն՝ առանց կարօտութեան մեր բացատրութեան՝ ինքն իր ասածը իւր բերնով կը ջրէ կամ աւելի լաւ ևս է ասել իր թրածն ինքն կը լղէ երբ կ'ասէ թէ Սիմօնեան եւ Փափաղեան խավեար կուզենք ըսելով պոռագին, որովհետեւ նոյն դիպեր բնաւ երբեք Փափաղեան չկար և ասոր վկայ են ոչ թէ միայն մեր այլ և համայն ժողովուրդը: Մնացեալն թող գատեն յըստակամիտ ընթերցողք:

Առ այս կը պարտաւորիմք յայտնել մեր մէթալիքնոցին թէ՛ մի անգամ իւր անցեալն, ներկայն և ապագան մտաբերէ և ըստ այնմ շարժի, որպէս զի՝ ինչպէս արդէն ծիծաղելի և խեղդատակ դարձած է առաջի հասարակութեան Մաղնիսայու իւր այսպիսի անխոհամ և ոչխարային բնաւորութեամբ, առաջի աշխարհի ևս այսպէս ծայրահեղ խեղդատակութեամբ և իմաստակութեամբ չկապկանայ այլոց յերկրածն իւրացնելով և Մաղնիսա գոնուածի պէս զայն Մաղնիսայէն խրկուած ձեացնելով՝ որ աւելի գատապարտութիւն կը բերէ իրեն և Փաւնջ լրագրի օտարամոլ խմբադրին: և ամէն ճշմարտութիւններ խեղադիւրեւումն ու ծեծեքեալ ներկայացնելով, քանի որ ինքն էր առաւել քան զայնս ուղարկացողը և խենդի պէս աստանդ վաղողը: Ո՞վ մէթալիքնոց, սուսերի վրայ նետուիլ պէտք չէ.....

(Երիտասարդութիւն Մաղնիսայի)

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԺԱ.

ՔՆԱՇՐՁՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն տե՛ս թիւ 3279)

Տըպէ հետեւեալը կը պատմէ որուն ինքը տկանատես եղած է:

Ամառուան գեղածիծաղ դիչեր մը պայծառ լուսնոյ ներքև ամենաբարձր տան մը կապարեայ տանիքին վրայ մարդկային ձև մը տեսայ, տեսաոր կը մագլցէր, կ'երկննար, յետոյ կը կծկտէր տայ նիքի սուր անկիւնները և կը նստէր որ մաքրիններու (սաչաք) գաղաթը: Աւելի լաւ տեսնելու համար այս օտար երևոյթը, ակնոցս դրի և ամենայն ճշգրտութեամբ նկատեցի՝ իւր մանուկը ուժղին կուրծքին վրայ սեղմած մանկամարդ կին մը: Նէ այս վտանգաւոր կացութեան մէջ կէս ժամու չափ կեցաւ, վերջը սարսափելի ճարպիկութեամբ մ'իջնելով անհետացաւ:

Հետեւեալ օրը միւսնոյն ժամուն, միւսնոյն համբարձում, միւսնոյն դիրք և կապարեայ տանիքի վրայ ընթանալու միւսնոյն ճարպիկութիւնը նշմարեցի:

Առաւօտուն գացի տեսածս տան տիրոջ իմացնել. սարսափած ինձ մտիկ ըրաւ և յայտնեց թէ իւր աղջիկն ընաչըջիկ մ'էր սակայն Նէրա դիչերային արշաւանաց վրայ ինքը բնաւ տեղեկութիւն չ'ունէր, յորդորեցի զինքը պէտք եղած զգուշութիւնները կատարել սոսկալի դէպքի մը առիթ չը տալու համար:

Գիշերն հասաւ, տեսայ ոչ մանկամարդ կինը նախքնթաց օրերուն գործողութիւնքը կատարելու սկսած էր, դարձեալ վաղեցի հօրը իմացնել, այդ օր՝ զինքը մտադրաւ և տխուր գտայ: Ինձ իմացուց թէ իւր աղջկանը ընանալէն վերջը ինքն անձամբ կրկնակի դոցած էր Նէրա սենեկին դուռը և ասկէ ի դատ դուրսէն ալ ագուցիկ փականքով (ասմա քիլիտի) մը կ'պակելու զգուշութիւնը ունեցած էր: Ահա՛, կ'ըսէր նա, հէ՛գ աղջիկը ուրիշ ելք մը չը գտնելով պատուհանը բացած և ըստ սովորութեան դէպի տանիք ընթացած է: Մի քառորդ ժամ վերջը իւր դարձէն կուսիով մը կը դարնէ պատուհանին որ հովը դոցած էր, թեթեւ մը կը վիրաւորի և սուր ճիւ մը բառնալով իսկոյն կ'արթննայ: Անակնունքի բաշխադրութեամբ մը խեղճ աղջիկը՝ ձեռքերը սահելով թիկնաթուրի մը վրայ կ'իյնայ զոր Նէ լուսամուտին վարը դրած էր իրեն ստնդուլի տեղ ծառայելու համար:

Այս վայրկենին քնաչըղկուհին ներս մտաւ, դրաւիչ և մելամաղձոտ կին մ'էր, իւր շահագրք-դիւ գէտքը տխրութեան դրոշմը կը կրէր և ար-դանդախտեղի տրամագրութիւն մ'ուս ունենալն կը յայտնէր:

Քաղաքական յանցաւորութեամբ իւր ամուս-նոյն բանտարկութիւնը զինքը յանձնուս նեղած և իւր բարոյական դրդումն նպաստած էր: Երբ իւր վտանգաւոր աշխատանքը վրայ կը խօսէի ողբագին ծիծաղիլ սկսաւ և չուղեց երբէք հաւատաւ: Ի վերջոյ, հարցուփորձ ընելով իւր երազոց բնու-թեանց վրայ, կարծեց յիշել որ բաղում օրէ ի վեր ծանր, սաստիկ քուն մ'ունէր, մերթ ժանտարմի և ոտտիկեաց խուճեր կ'երազէր, նա մանաւանդ որ ոտտիկեաց ստուար խուճք մը իւր բնակու-թիւնը կ'ստացատակէր հասարակապետականը ձեր բախլելու համար և երբեմն ալ նոյն խուճքը իւր և սրբունի ետեէն կ'իյնար, այս երազին կը յաջոր-դէր մեծ խոնջութիւն մը, ինքզինքը հոգնած ու տխուր կը դնէր, զլիսու ցաւ մը կըզգար և նոցա պատճառը իւր ամուսնոյն ցաւալի բաժանմանը կը վերագրէր:

Այս կնոջ ֆիզիկական և բարոյական հանդ-մանաց վրայ խորհելով պիտի տեսնենք թէ՛ նէ իւր կազմութեամբ մեծ յարմարութիւն ունէր քնաչը-ղութեան, որպէս նաև իրեն միշտ ընկերացող — ամուսնոյն բանտարկութեան — մոտամամբ: Այս մը-տածումներ քնոյ մէջ ևս իշխելով՝ ընկերակցու-թեամբ ուրիշներու ալ ծնունդ կը տային. ուժգին դրդումով ուղեղը շարժողութեան անդամները դարձի մէջ դնելով դայն մինչ տանիքը կ'ուռաճոր-դէին: Այս վտանգաւոր համարձման պատճառը ինքը կը կարծէր թէ իրեն և տղուն սպառնացող վտանգն է:

«Կատարեալ քնաչըղութեան» երկրորդ պատ-կեր մը մեղ կ'ընծայէ պանդոկապետի մը տանե-ութեամբայ աղջիկը, այս պատմութիւն պարզ աղ-նարկով թէ և դայթակղեցուցիչ կ'երևայ, սակայն անոր բարոյական կողմը աւելի խրատական, աւելի կարեկցական է:

Այս մանկամարդուհին իւր առաջին քնոյ մի-ջոցին կ'երեսէր և կ'երթար պառկելու պարտեղին մի անկիւնը գտնուած առանձնացեալ վրանի մը մէջ: Կախարդ ճանչցուած կին մը ներս գուշակած էր թէ այդ սենեկին մէջ դեղադէմ մի օտարական օր մ'իրեն պիտի այցիկէր...

Այս գաղափարը մանկամարդուհւոյ մոտաց մէջ այնպէս խոր կ'երգով դրոշմուեցաւ և իւր բոլոր երազները իրեն ներկայիցին ամենահիմարէն ձեւ-բով տակ այն անձը զոր նէ կը վախարէր այնչափ սիրելի վերջապէս, ուղեղային դրդումը այն առ-տիճանի հասաւ որ քնաչըղութեան տեղի տուաւ:

Ամեն գիշեր կախարդէն ցուցուած ժամագրատեղին կ'երթար, պանդոկին յաճախորդք դայն ստուերի մէջ նշմարելով իրենց տգիտութեամբ ու բուռական-ներու առասպելաց տեղի տուին, մի քանի ճա-բորդներ իսկ այս դրոշմին հաւատք ընծայելով վը-րանն ալ ևս երեսի վրայ թողին:

Տրակոն զօրաց դնդի պետ մը, երեկոյ մը փա-վաքելով օթեանիլ ուղեց՝ հակառակ այն ուրուա-կանի սոսկալի նկարագրին՝ պառկիլ ախշալի վախ-ցուած վրանի մը մէջ: Արդարեւ, կէս գիշերի մօտ, ուրուական մը հրեց դուռն զոր զինուորականը կամաւ կիսաբաց էր թողած, ուղղակի անկողնոյն մօտեցաւ վարագոյրը բացաւ և իւր քովը պառկե-ցաւ (այս ամենը ամենախորին միջոցութեան մը մէջ կը կատարուէր):

Դեր-սպան ուղեց իւր այս նոյն ընկերին խօսք ուղղել, սակայն իրեն չը պատասխանուեցաւ, հա-կառակ իւր անվերջութեանն սկսաւ քիչ մը վախ-նալ: Այն ատեն իւր ձեռքը իսկ ըննեց ստուգելու համար թէ՛ կերպարանքը այդչափ զգուշի, այդ-չափ սոսկալի էր: Կմախքի կուրծքով բազում կնե-րով և սրունքներով, ինչպէս որ իրեն կը պատմե-ին, լայն բերնով և ժայռեր վաշտու չափ կարծր և մեծ աղւաններով... Որչափ մեծ եղաւ իւր դարմանքը երբ իւր մասներ սահեցան անգուռայ մարմի մը վրայ, սեղմ և կըր ուռայցներ և հի-ատքանչ ձեւերու վրայ: Փոքր ինչ գլուխէ յետոյ սիրով մը սեղմեց ուրուականը (բայց միշտ դուրս ի սիրտ), որ ոչ դիմադրութեան և ոչ ալ հաճոյից մի նշան ցոյց կըտար: Վերջը, նշեալ մասն գլու-նուած մատանին հանելով իւր մատն անցուցաւ ժամ մը վերջը ուրուականը ելաւ կամաց մը, վարագոյր-ները նորէն գոցելով անհետացաւ...

Դեր-սպան հետեւեալ օրը իւր ճանապարհոր-դող դնդին հետ մեկինիլ ստիպուած լինելով թո-ղուց վրանը և ճամբայ ընկաւ, պանդոկին մէջ մե-կու մը հետ առանց կարենալ խօսելու...

Մանկամարդ օրիորդը չէր գիտեր թէ «այդ գիշերը» իրեն որչափ մեծ ցաւեր պիտի պատճա-ռէր... առաւօտուն իւր մատնին մատը չը գլու-նելուն վրայ դարհուրելով՝ երկար և սարսաղ խու-ղարկութիւններ ըրաւ:

Բայց «կորուսար...» տեղի ունեցած էր ա-ռանց կամքի ամենախորք մասնակցութեան, ա-ռանց հաճոյից կամ ցաւի ունէ զգացման...

ԲԺ. Կ. Յ. ՓԱՇԱՅԵԱՆ

(Շարունակելի)

Թեղէնները եւ գոյքերը յախշտակելով իւր սուներ տա-
նելու :

Քննիչ մասնախումբը իւր տեղեկագիրը մատուցեր է
Ամեն . Ս . Պատրիարք Հօր , որ եկեղեցական նախանձա-
խնդրութեամբ մտադիր է եղեր յիշեալ քահանայն կար-
գալը ծհրատարակելու :

Իզմիրէն կը գրեն .

«Սպառնալիան գրութիւնը կը շարունակուին ,
Շարթուս մէջ այդ տեսակ գիր մ'ալ կ'ընդունի
մետաքսեղինաց վաճառական մը՝ Պ . Պրոսպի , որ-
մէ սպառնալիօք կը պահանջուի 500 ոսկւոյ դու-
մար մը : Նամակը տանող անձն խնայն կը ձեռքա-
կալուի , քննութիւնը կ'սկսին եւ հետզհետէ ուրիշ
ձերբակալութիւններ եւս տեղի կ'ունենան , ձերբա-
կալութիւններ մինչեւ իսկ պարկեշտ ճանչցուած եւ
ծանօթ քաղաքացիներու վրայ , ո'րոց մեղսակցու-
թիւնն եթէ լիովին հաստատուի բաւական գայ-
թակղանքն պիտի լինի :»

—Հետեւեալը կը կարգաւք «Ֆրադ» լրագրոյն
մէջ .

«Հայէպցի երկու հրէայնէր Հաղբիլ եւ եղբայ-
րն Սղրէ անցեալ ամսոյ 15րդ . օրն անյայտ կը
լինին : Առաւօտուն նոցա ընտանիքն այս գէպքը
կ'իմացնեն ոտիկանութեան որ կ'սկսի խուզարկու-
թիւններ կատարել : Ոտիկանութիւնն իմանալով
որ երկու եղբարք 800 ոսկինոց փոխանակիչ մը
ունին եղեր իրենց վրայ , ինչ ինչ պատճառներով
կը կասկածի Հաղբի աւտորիտան հիւպատոսա-
րանի դավառ Հաճի Սիի եւ նորա եղբօր Հաճի Հա-
միտի վրայ , խուզարկութիւններ կը կատարէ այս
վերջնոյն տան մէջ ուր մաւանի մը մէջ կը գտնէ
երկու հրէից գիակներն որք պարկի մէջ գրուած
էին , ոտքերնին կտրուած : Ոտիկանութիւնն ան-
միջապէս քննութիւն կատարելով կը հաստատէ
թէ հրեայք խեղդուելով սպաննուած են եւ թէ
մնավաճառ մը նոցա ոտքերը կտրած է պարկին
մէջ դնուելու համար : Ոտիկանութիւնն ուրիշ
ապացոյցներ եւս գտնելով ձերբակալած է Հաճի
Սիին ու Համիտն եւ մէկ քանի սեղսակիցներ :

ՄԱՐԻԵԱ ԹԷ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Թ .

ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ

«Մարդս միշտ երջանիկ եւ հաւարտ կըլ-
լայ երբ կը վայելէ այն կինը զոր հրա-
ւորութեամբ սիրով մը կը սիրէ :»

Աման գեղազուարճ գիշերներէն մին էր .
սլայծառ լուսինն երկնքի վրայ կը վայլէր . Ղա-
զանի ընակիչք հետաքրքիր կը դիտէին տեսարան
մ' ուր մեր ազնիւ ընթերցողք պիտի առաջնոր-
դուին :

Խրիսթովիչի աստիճանքը չքեղապէս դար-
դարուած էր . աստիճանքի դրներն կանանչ տե-

ÉCHO DE PARIS

ԲՆՐԻՉԵԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԴ

Կամ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Վերածննդ ի հայ

ԲԻՒՋԱՆԴ Մ. ՊՕՋԱՃԵԱՆ

Սոյն փրանսերէն զրուցատրութիւնն, որ Բարիզի բարեկիրթ դասուց մէջ խօսուած ֆրանսերէն լեզուին կատարեալ հայելին է, կը պարունակէ կենաց ամեն դործողութեանց վրայ ընտանեկան, առեւտրական, պէս պէս խօսակցութիւններ, քանի մը հազար ոճեր, դարձուածներ, հումանիշ բաներու այլադաս կիրառութիւնքն, տոմարներու, փոխանակագրերու, նամակներու օրինակներ, այնպէս որ իւր բաղմաղխով առաւելութեամբ զրուցատրութեան միակ ուղեցոյց մը կրնայ լինել ազգային վարժարաններու ուսանողաց, ինչպէս նաեւ օգտակար առաջնորդ մը ինքնընտել ու սանողաց ձեռքն:

Գին 10 դահեկան

Դիմել ի կեդրոնական գրատուն (Բ. Մ. Պօզաճեան,) Զաղմագճըլար-եօղուշ, թիւ 56:

Ազգային վարժարանաց մասնաւոր զեղջ

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

ԴՐԵՑ. — Յ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Հրատարակիչ. — Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ

Համբաւաւոր Յ. Յ. Պարոնեան էֆ.ի երգիծարան գրչի արդիւնքն ելող սոյն զաւեշտական վիպասանութիւնն, որ երբեմն թերթ առ թերթ հրատարակուելով մեծ ընդունելութեան արժանացած, այլ սակայն հրատարակչին կամքէն վեր պատճառներով դադրած էր, այս անգամ տպագրութիւնը ամբողջացած լինելով, կազմեալ կը վաճառուի ամէն Հայ գրավաճառաց, եւ մասնաւորապէս Յ. Գալաթեան եւ Սուճի Պօղոս ազաներու խանութները:

Գին 6 դրուշ

Կեդրոնատեղին է Հրատարակչին տպարանը, Կ. Պօլս, Բիզա փաշա խան, թիւ 3:

ՏԵՐ-ԻՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Մ. ՍԱՐԸԵԱՆ

— 108 —

բեւերով եւ բազմաթիւ լսարաններով պճնեալ էին սենեակներն ու սրահներն լուսով համակ կը փայլէին, եւ ծաղկեայ փունջեր ամեն կողմ կուրելի էր տեսնել, կահ կարասիներ ընտրանօք պատրաստուած էին. եւ կեր ու խաւով յատկացեալ ամէն ինչ ճոխ եւ առատ էր, նուազածուաց ընտիր խումբ մը հանգիստեցողները կը զուարճացնէր. վերջապէս ընտանեկան պարահանդէսի մը համար ինչ որ հարկաւոր էր՝ պատրաստ էր անդ:

Հանգիստեցողաց մեծագոյն մասը զինուորական երիտասարդ սպաներէ եւ կառավարութեան սլաշտօնականներէ կը բաղկանար. որք իրենց ոյերձ զարդերով եւ հոտուէտ մազերով եւ ոլորուն սրէփետով գեղեցիկ սեռի հետ կը մրցէին... իսկ գեղեցիկ սեռը իւր բնական փափկութեան եւ գեղեցկութեան հետ միացնելով արհեստական ճաշակաւոր արդուպարզ մը, երկտապարդաց աչերն կը շլացնէր:

Սպիտակազգեստ օրիորդաց աղամանդեայ օղերու եւ մանեակներու լուսաշող փայլն եւ մատղաշ կուրծքի վրայ երկու ծաղկեփունջերու ճիշդ մէջ տեղը իւր բոյնը դրած վաղը՝ երկնային կաններ երեւակայել կուտային մեզ. եւ սիրատենչիկ երիտասարդներ պահ մը սոխակներ դարձած կուտոտէին ճիւղերու վրայ ոյր վարդն զիրենք ներշնչէր...

Բաժակներ ոկամ լին ձեռնէ ի ձեռին ման գալ, երազոտ գլուխներ հեշտալից ողիւն ապ-

— 105 —

Մեր ազնիւ ընթերցողք անշուշտ կը յիշեն «անտաւին մէջ գլխեր մը» այս երկու խարտիշադեղ գլուխներու խօսակցութիւնը:

Ընթերցողք կրնան վերտալին հոն գլմել եւ կրկին ուշ գնել անոնց խօսակցութեան. մենք մեր վէպի շարունակութիւնը այդ մասէն սկսիմք: